

بخش دوم

روش تدریس هر درس

آموزش سوره ی انفطار

درس ۱

پس از آشنایی

با آشنایی با سوره ی انفطار، برای آشنایی بیشتر با قرآن، آیه تدریس به طور کلیه آیه ها، ترجمه نمود است. این ترجمه ها برای مطالعه و تفهیم آیه است و برای تسلط از عبارات حفظ کند. بنابراین در سال های آینده با روش صحیح فهم معانی آیه قرآن بیشتر آشنا خواهد شد.

آیه تدریس را با شکل دادن حفظ بخوانید.

سوره ی انفطار

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 زَادَ الْغَمَامَ الْفَطْرَتِ
 زَادَ الْكَوَاكِبِ الْكَوَاكِبِ
 زَادَ الْبِحَاثِ الْفَجْرَتِ

زَادَ الْغَمَامَ الْفَطْرَتِ
 زایدان که غمگین بود و فطرت

عَبَّثَتْ نَفْسًا مَا فَعَلَتْ وَأَخْرَجَتْ
 از سبب آن نفس آنچه انجام داد و آنچه از سبب آن خارج کرد

يَا أَيُّهَا النَّاسُ مَا عَرَفْتُمْ مِنْكُمْ أَنْكُمْ
 ای انسان ها آنچه از خودتان نمی شناسید

الَّذِي خَلَقَكُمْ فَسُوِّدَ لَكُمْ
 همان کسی که شما را آفرید و برای شما سوخته شد

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا تَشَاءُ وَرَكَّبَتْ
 در هر تصویری که می خواهید و آویخت

آیه تدریس را از نوادگونی که با نشان دادن حفظ همراه نواد بخوانید.

اهداف

- ۱- توانایی خواندن سوره ی انفطار و عبارات قرآنی درس
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبای این سوره از طریق استماع نواد
- ۳- آشنایی با پیام قرآنی درس درباره ی این که خداوند هر کاری را که انجام می دهد، می بیند.
- ۴- توانایی وقف بر حرکات

روش تدریس و ارزش یابی

این درس در سه جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش یابی می شود :

جلسه ی اول

با توجه به این که در پایه ی چهارم برای تدریس آیات درس از لوحه استفاده نمی شود، پیشنهاد می گردد

آموزگار مراحل تدریس را به شیوه‌ی ذیل اجرا کند :

۱- پیش‌خوانی آیات درس: به مدت چند دقیقه به دانش‌آموزان فرصت دهید که هرکدام آیات درس را آهسته برای خود بخوانند.

۲- روخوانی آیات درس: از هر دانش‌آموز بخواهید یک سطر از آیات درس را با صدای بلند بخواند و سایر دانش‌آموزان نیز از روی کتاب خود خط ببرند. آموزگار بر خواندن و خط بردن دانش‌آموزان نظارت می‌کند. در صورتی که دانش‌آموزی در خواندن کلمه یا عبارتی اشکال داشته باشد به شیوه‌ای که در روش کلی تدریس ذکر شده است رفع اشکال کنید. خلاصه‌ی شیوه‌ی رفع اشکال با توجه به اصولی که در بخش کلیات بیان شده است، به شرح زیر است :

۱- در حین قرائت دانش‌آموز، تذکر نمی‌دهیم، بلکه صبر می‌کنیم تا پس از وقف در پایان سطر تذکر لازم داده شود.

۲- با تشویق دانش‌آموز، از او می‌خواهیم که همان عبارت را با دقت بیشتر بخواند. این شیوه‌ی اشکال گرفتن، بیش‌تر زمانی مفید است که اشکال دانش‌آموز، به علت عدم دقت کافی یا شتاب‌زدگی در خواندن باشد.

۳- توجه دانش‌آموزان کلاس را به کلمه‌ی غلط خوانده شده جلب کرده و با طرح سؤال، شکل صحیح و غلط کلمه را مقایسه می‌کنیم و از آن‌ها می‌خواهیم تا شکل صحیح را بگویند. آن‌گاه از دانش‌آموزی که کلمه را غلط خوانده بود می‌خواهیم که عبارت را با توجه بیشتر و به شکل صحیح بخواند.

۴- اگر به نظر می‌رسد کلمه یا عبارت غلط خوانده شده برای تعدادی از دانش‌آموزان مشکل است، آموزگار کلمه یا عبارت را روی تخته نوشته و از همه‌ی دانش‌آموزان می‌خواهد تا با اشاره‌ی او، آن کلمه یا عبارت را به صورت بخش‌بخش بخوانند. آن‌گاه از دانش‌آموز اولی می‌خواهد تا عبارت را با دقت بیشتر و به شکل صحیح بخواند.

روش صحیح اشاره کردن به بخش‌های کلمات و عبارات در بخش کلیات بیان شده است.

۳- قرائت همراه با نوار: قرائت سوره‌ی انفطار را از نوار آموزشی پخش کنید، درحالی که دانش‌آموزان از روی کتاب خود خط می‌برند، بار اول گوش کرده و بار دوم همراه با نوار می‌خوانند به صورتی که صدای آن‌ها از صدای نوار آموزشی پایین‌تر باشد.

هنگام شنیدن نوار و خط بردن از روی کتاب، به نکات زیر توجه داشته باشید :

۱- مراقب باشید که در زمان پخش نوار، هر دانش‌آموز از روی کتاب خود خط ببرد و در صورت نیاز به آن‌ها تذکر دهید.

۲- خوب است همیشه هنگام شنیدن نوار و خواندن همراه آن، صدای دانش‌آموزان پایین‌تر از صدای نوار باشد.

۴- فردخوانی آیات درس: از دانش‌آموزان قوی‌تر و یا داوطلب بخواهید که هرکدام یک سطر از آیات را، حتی الامکان شبیه به نوار بخوانند.

جلسه‌ی دوم

قبل از تدریس مطالب جلسه‌ی دوم، قرائت قسمت اول سوره‌ی انفطار را از نوار پخش کنید. هنگام پخش نوار از دانش‌آموزان بخواهید کتاب خود را باز کنند و ضمن شنیدن نوار، از روی کتاب خود آیات را خط ببرند و همراه نوار بخوانند.

مطالب مربوط به جلسه‌ی دوم این درس به شرح زیر تدریس می‌شود:

- ۱- **پیش‌خوانی آیات درس:** چند دقیقه به دانش‌آموزان فرصت دهید که آیات درس را آهسته بخوانند.
- ۲- **روخوانی آیات درس:** هریک از دانش‌آموزان یک سطر از آیات درس را با صدای بلند بخواند و سایر دانش‌آموزان نیز از روی کتاب خود خط ببرند و آموزگار بر خواندن و خط بردن آن‌ها نظارت کند.
- ۳- **قرائت همراه با نوار:** قرائت قسمت دوم سوره‌ی انفطار را از نوار آموزشی پخش کنید، درحالی که دانش‌آموزان از روی کتاب خود خط می‌برند، بار اول گوش کرده و بار دوم همراه با نوار می‌خوانند، به‌صورتی که صدای آن‌ها از صدای نوار آموزشی پایین‌تر باشد.
- ۴- **فردخوانی آیات درس:** از دانش‌آموزان قوی‌تر و یا داوطلب بخواهید که هرکدام یک یا چند سطر از آیات را، حتی‌الامکان شبیه به نوار بخوانند.

تذکر

در خواندن کلمه‌های «يَصَلُّونَهَا، يَوْمُ الدِّينِ، يَوْمَئِذٍ، يَوْمَ» به حرکت فتحه قبل از واو ساکن (وَو) توجه شود. گاهی دانش‌آموزان این ترکیب را به جای «وَو» به صورت «وَو» می‌خوانند. توجه دادن به خواندن فتحه این مشکل را حل می‌کند. همان‌طور که می‌دانید «وَو» بعد از صدای «وَو» به نرمی تلفظ می‌شود. برای تلفظ صحیح این کلمات، توجه دانش‌آموزان را به شنیدن نوار جلب کنید تا این‌گونه کلمات صحیح ادا شود.

۵- آموزش پیام قرآنی: از یک یا چند دانش‌آموز بخواهید که پیام و ترجمه‌ی آن را با صدای بلند بخوانند. برای تدریس پیام این درس پیشنهاد می‌شود روز قبل یا جلسه‌ی قبل از تدریس، آموزگار به هریک از دانش‌آموزان شکلاتی هدیه بدهد و از آنان بخواهد این شکلات را در جایی بخورند که کسی آن‌ها را نبیند. روز تدریس این پیام از آن‌ها بپرسد که چه کسی توانست شکلاتش را بخورد بدون آن که کسی او را ببیند؟ به همین طریق زمینه‌ی بحث و گفت‌وگو درباره‌ی این پیام را در کلاس فراهم کنید تا آنان نظرات خود را بیان کنند. انتظار می‌رود نتایج زیر از بحث و گفت‌وگو در کلاس حاصل شود:

- ۱- خداوند هر کاری را که ما انجام می‌دهیم می‌بیند.
- ۲- انسان زمانی در زندگی موفق می‌شود که خدا را همیشه و در تمام لحظات ناظر بر اعمال خود ببیند.

تذکر

در پایان این جلسه درباره‌ی ضرورت و چگونگی انجام تکلیف «انس با قرآن در خانه» به دانش‌آموزان توضیح دهید و از آن‌ها بخواهید این تکلیف را در خانه دقیق انجام دهند.

جلسه‌ی سوم

«انس با قرآن در خانه»

این جلسه مخصوص پرسش و ارزش‌یابی از درس است. ابتدا به شیوه‌ی مناسبی این تکلیف را که باید دانش‌آموزان قبلاً انجام داده باشند، بازدید و کنترل کرده و کسانی را که تکلیف خود را انجام داده‌اند تشویق کنید. سپس قرائت کل سوره را از نوار پخش کنید تا دانش‌آموزان از روی کتاب خود خط ببرند و همراه نوار بخوانند. قبل از آن که به روش پرسش و ارزش‌یابی هر تمرین بپردازیم، لازم است در ارزش‌یابی از دانش‌آموزان به نکات زیر توجه کنید:

۱- همیشه هنگام پرسش از دانش‌آموزان به عواطف و احساسات ایشان توجه داشته باشید. توجه به عواطف دانش‌آموزان و تشویق به یادگیری و قرار دادن آن‌ها در مقام شوق و امید واقعاً کار ساده‌ای نیست. هنر معلمی صبر، دلسوزی و علاقه‌مندی شما به تعلیم و تربیت دانش‌آموزان و طلب توفیق از خداوند است که می‌تواند شما را در این امر خطیر یاری کند. این چنین است که دانش‌آموزان هم احساس تکلیف و وظیفه می‌کنند و هم از کلاس و تلاش خود لذت می‌برند و دیگر از کلاس ترس و دلهره ندارند.

۲- ابتدا از دانش‌آموزان داوطلب و قوی‌تر و سپس از سایر دانش‌آموزان پرسش کنید.

۳- به دانش‌آموزان به‌ویژه افراد ضعیف‌تر، فرصت یادگیری دهید. انتظار نداشته باشید که همه‌ی دانش‌آموزان در همان درس اول و دوم به حداکثر توانایی دست یابند؛ بلکه ایشان با توجه به یادگیری‌های قبلی خود و استعدادهای فردی خویش، به تدریج به توانایی‌های مورد انتظار دست می‌یابند.

۴- در پرسش از دانش‌آموزان به تفاوت‌های فردی آن‌ها توجه کنید. از دانش‌آموزان ضعیف‌تر، سؤالات ساده‌تر را پرسش کنید.

۵- در صورت عدم رعایت وقف، انجام آن را به دانش‌آموزان تذکر دهید ولی عدم رعایت آن موجب کسر نمره نمی‌شود.

روش پرسش و ارزش‌یابی هر تمرین: قبل از انجام تمرین‌ها، قرائت سوره از نوار پخش شود و دانش‌آموزان خط ببرند.

تمرین اول: از تعدادی از دانش‌آموزان بخواهید یک یا چند سطر از آیات درس را حتی المقدور شبیه به نوار بخوانند. از آن‌جا که در جلسه‌ی سوم تمام مطالب دو جلسه‌ی قبل یک بار دیگر تکرار و تمرین می‌شود و هم چنین توانایی دانش‌آموزان نیز مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، آموزگار به دانش‌آموزانی که از آن‌ها پرسش شده است نمره

می‌دهد. این نمرات، بخشی از ارزش‌یابی مستمر دانش‌آموزان را شامل می‌شود. درباره‌ی شیوه‌ی تعیین نمره‌ی ارزش‌یابی مستمر، در بخش کلیات توضیحاتی ارائه شده است؛ در صورت نیاز به آن مراجعه کنید.

تمرین دوم: از دانش‌آموزان بخواهید عبارات قرآنی را بخوانند و آخر آن‌ها را وقف کنند. همان‌طور که می‌دانید هنگام وقف، حرکات کوتاه (ـِ)، تنوین ضمه و کسره (ـِ) و صدای کشیده با نماد واو کوچک و یاء کوچک خوانده نمی‌شوند.

ضمناً ترجمه‌ی عبارات این تمرین به شرح زیر است. توجه داشته باشید نیازی نیست این ترجمه‌ها را برای دانش‌آموزان بازگو کنید؛ فقط در صورت پرسش دانش‌آموزان، می‌توانید معنای این عبارات را به ایشان بگویید.

- ۱- پس آیا شکر نمی‌کنند؟
۲- پس بشارت ده به بندگان من
۳- و (خدا) چه خوب کارسازی است.
۴- پس صبر زیبا
۵- در کتابی پوشیده
۶- و خلق شد انسان ناتوان
۷- پس دو چندان می‌کند آن را برای او
۸- قطعاً خدا کار خود را به انجام می‌رساند.
- تمرین سوم:** پیشنهاد می‌شود شما یا یکی از دانش‌آموزان قبل از شروع کلاس آیه‌ی این تمرین را روی تخته بنویسید و هنگام پرسش بخواهید یکی از دانش‌آموزان، صدای قبل از حروف توخالی را با فلش به بعد از آن‌ها وصل کند و آیه را با صدای بلند بخواند. ترجمه‌ی این آیه که آیه‌ی آخر سوره مؤمنون است به شرح زیر می‌باشد.
و بگو پروردگارا بیامرز و لطف و مهربانی کن که تو مهربان‌ترین هستی.

دانستنی های آموزگار

دانستنی های آموزگار در هر درس مخصوص آموزگار محترم است و نباید تصور شود که می توان این مطالب را در کلاس برای دانش آموزان بیان کرد؛ بلکه هدف از مطالب این بخش این است که اولاً همکاران محترم درباره ی مطالب هر درس پیش تر بدانند و ثانیاً در صورتی که با پرسشی از سوی دانش آموزان روبه رو شدند بتوانند آن پرسش را بهتر و کامل تر پاسخ دهند.

مفهوم کلی سوره

انفطار به معنی شکاف برداشتن و شکستن است. در این سوره از حوادث عظیمی که در آستانه ی قیامت رخ می دهد و درباره ی فرشتگان ثبت اعمال و پاره ای از اوضاع هول انگیز آن روز سخن گفته شده و بیان شده است که چون قیامت برپا شود، انسان به عملکرد خود آگاهی پیدا می کند و می فهمد در دنیا چه انجام داده و چه چیزی بعد از خود، از خیر و شرّ باقی گذاشته است.

در حدیثی از حضرت رسول اکرم (ص) و امیرمؤمنان علی (ع) روایت شده است: «چون کسی بمیرد مردم گویند چه ارثی گذاشته و فرشتگان می گویند چه فرستاده است.»

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - معنای «بسم الله الرحمن الرحيم» را بدان گونه که خودتان می دانید بنویسید.

ب - با توجه به معنایی که برای «بسم الله» نوشته اید، معنای کلمات زیر را پیدا کنید.

۱- اَللّٰهُ	☐ خدا	☐ پروردگار من
۲- الرَّحْمٰنُ	☐ مهربان	☐ بخشنده
۳- الرَّحِیْمُ	☐ مهربان	☐ بخشنده

ج - با استفاده از ترجمه ی کلمه به کلمه ی عبارات و آیات درس معنای صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۱- سَمَاءٌ	☐ آسمان	☐ آسمان ها
۲- رَبِّ	☐ پروردگار	☐ خدای من
۳- اِنَّ	☐ اگر	☐ قطعاً

د- عبارات قرآنی زیر را به کمک معنای لغات داده شده ترجمه کنید.
هُوَ : او غَفُورٌ : آمرزنده أَرْضٌ : زمین

۱- هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

... .. و ... است.

حشر ۲۲

۲- إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

... .. و ... است.

بقره ۱۹۹

۳- فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

پس سوگند به و ...

ذاریات ۲۳

آموزش سوره ی غاشیه

درس ۲

جلسه اول

آیات درس را با نشان دادن خط بخوانید.

سوره غاشیه

بسم الله الرحمن الرحيم

هل أتانا حديثاً غاشية

و جوءاً يؤتخيم غاشية

عابية ناهية

الغصة نازا حابية

ثقتل من غشي آتية

لنس لهم طعاماً إلا من ضرع

لا تسبون ولا تلقنوا جنود

و جوءاً يؤتخيم غاشية

لنفسها راجية

من خلق عابية

لا تسمع فيها لاجية

فبها شرر جارية

فبها شرر مزفرقة

اهداف

- ۱- توانایی خواندن سوره ی غاشیه و عبارات قرآنی درس
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبایی این سوره از طریق استماع نوار
- ۳- آشنایی با پیام قرآنی درباره ی فراوانی نعمت های خداوند
- ۴- آشنایی با معنای برخی از کلمه ها و عبارت های ساده ی قرآنی
- ۵- توانایی وقف بر «ة»

روش تدریس و ارزش یابی

این درس در سه جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش یابی می شود:

جلسه ی اول

- ۱- پیش خوانی آیات درس: به مدت چند دقیقه به دانش آموزان فرصت دهید که هر کدام آیات درس را

۱- **پیش خوانی آیات درس:** چند دقیقه به دانش آموزان فرصت دهید که آیات درس را آهسته بخوانند.
 ۲- **روخوانی آیات درس:** هریک از دانش آموزان یک سطر از آیات درس را با صدای بلند می خواند و سایر دانش آموزان نیز از روی کتاب خط می برند و آموزگار بر خواندن و خط بردن آن ها نظارت می کند.

۳- **قرائت همراه با نوار:** قرائت قسمت دوم سوره ی غاشیة را از نوار آموزشی پخش کنید، درحالی که دانش آموزان از روی کتاب خط می برند، بار اول گوش کرده و بار دوم همراه با نوار می خوانند به صورتی که صدای آن ها از صدای نوار پایین تر باشد.

۴- **فردخوانی آیات درس:** از دانش آموزان قوی تر و یا داوطلب بخواهید که هر کدام یک سطر از آیات را حتی الامکان شبیه به نوار بخوانند.

۵- **آموزش پیام قرآنی:** از یک یا چند دانش آموز بخواهید که پیام و ترجمه ی آن را بخوانند. هم چنین برای آموزش این پیام پیشنهاد می شود دانش آموزان را به گروه های ۳ تا ۴ نفره تقسیم کرده و پس از تعیین مهلت کوتاهی (۳ تا ۵ دقیقه) نعمت هایی را که خداوند به ما داده است روی یک برگه یادداشت کنند. سپس از هر گروه بخواهید نعمت هایی را که نوشته اند بخوانند. سعی کنید

بحث را به گونه‌ای هدایت نمایید که آنان پی ببرند نعمت‌های خداوند آن قدر زیاد است که نمی‌توان آن‌ها را شمرد. انتظار می‌رود نتایج زیر از این پیام قرآنی در کلاس حاصل شود:

۱- نعمت‌های پروردگار به قدری زیاد است که کسی قادر به شمردن آن‌ها نیست.

۲- دانش‌آموزان بیش از پیش با نعمت‌های خدا آشنا شوند.

۳- در مقابل این همه نعمت‌هایی که خداوند به ما داده است باید او را شکر کنیم.

۶- کار در کلاس: به منظور علاقه‌ی بیشتر

دانش‌آموزان به قرآن و فراهم آوردن زمینه‌ی درک و فهم تدریجی کلمات و عبارات ساده و کوتاه قرآن، بخشی به‌عنوان «کار در کلاس» در نظر گرفته شده است. از دانش‌آموزان بخواهید که تمرین اول را پس از بحث و گفت‌وگو در گروه خود پاسخ دهند، یعنی پاسخ‌های صحیح را علامت بزنند. در حین انجام فعالیت گروهی، بر کار آن‌ها نظارت و در صورت نیاز، آن‌ها را راهنمایی کنید. دانش‌آموزان می‌توانند با مراجعه به ترجمه‌ی آیات یا فهرست لغات پایان کتاب، معنای صحیح کلمات را پیدا کنند. پس از حل تمرین توسط دانش‌آموزان، آموزگار پاسخ هر شماره را از یک گروه می‌پرسد، اگر پاسخ نادرست بود، گروه دیگر جواب می‌دهد تا به‌طور غیرمستقیم دانش‌آموزان به نادرستی پاسخ اول پی ببرند. پس از اتمام تمرین اول، از دانش‌آموزان بخواهید که به‌صورت گروهی تمرین دوم را نیز حل کنند و شما نیز بر فعالیت آن‌ها نظارت کنید. آن‌گاه پاسخ این تمرین نیز مانند

تمرین اول توسط دانش‌آموزان خوانده و در صورت نیاز تصحیح شود.

فراگیری مطالب این بخش توسط دانش‌آموزان می‌تواند به‌عنوان فعالیت‌های آزاد خارج از کلاس در ارزش‌یابی مستمر دانش‌آموزان منظور شود؛ ولی عدم یادگیری آن‌ها نباید در ارزش‌یابی مستمر و پایانی منجر به کسر نمره‌ای از دانش‌آموزان گردد.

همان‌گونه که در بالای این صفحه در کتاب درسی دانش‌آموزان نیز توضیح داده شده است به آنان یادآوری کنید معنای کلمه‌ها و عبارت‌ها را ابتدا از روی ترجمه‌ی آیات درس و یا دانسته‌های قبلی خود، پاسخ دهند و در صورت نیاز و عدم توانایی به پاسخ‌گویی به فهرست کلمات پایان کتاب مراجعه کنند.

تمرین اول: معنای صحیح کلمه‌ها به این ترتیب است:

سَعَى : تلاش	راضیه : خشنود	عَيْن : چشمه
جاریه : روان	اِبِل : شتر	جِبَال : کوه‌ها
سَمَاء : آسمان	أَرْض : زمین	

دانستنی های آموزگار

مفهوم کلی سوره

غاشیه: به معنای پوشنده است و منظور از آن وقوع بلا، هراس روز قیامت است که همه را فرامی گیرد. در این سوره از قیامت، مصیبت های سنگین آن، سرنوشت اهل شقاوت و اهل سعادت و تعریفی از مزایای بهشت، سخن به میان آمده است. در اواخر سوره، خداوند مردم را به دقت در آفرینش شتر، بلندی آسمان، استقرار کوه ها و گستردگی زمین دعوت کرده است.

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - با استفاده از ترجمه ی عبارات و آیات درس معنای صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۱- نار	☐ آتش	☐ آب
۲- طعام	☐ نوشیدنی	☐ غذا
۳- جَنَّة	☐ بهشت	☐ جهنم
۴- فی	☐ از	☐ در
۵- إِلَى	☐ به سوی	☐ از
۶- جِبَال	☐ رودها	☐ کوه ها

ب - عبارات قرآنی زیر را به کمک معنای لغات داده شده، ترجمه کنید.

ه : شش، او اصحاب : یاران، اهل آیات : نشانه ها

۱- وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ بقره ۲۰۱

و نگه دار ما را از

۲- فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ عبس ۲۴

پس باید نظر (و دقت) کند

۳- لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ حشر ۲۰

مساوی نیستند و

۴- وَ فِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ذاریات ۲۰

و بی برای اهل یقین است.

۵- وَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ طه ۱۰۵

و می پرسند از تو درباره ی

آموزش سوره ی اَعْلَى

درس ۳

جلسه اول

آیات درس را با نشان دادن خط بخوانید.

سوره اَعْلَى

الفاتحه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱- شَیْخِ یَسْمُوعِیْلَ کَافُورِ

۲- الَّذِیْ خَلَقَ فَسَّرَ

۳- وَ الَّذِیْ قَلَّمَ لَهْدَیْ

۴- وَ الَّذِیْ اَنْزَلَ السُّورَةَ

۵- وَ الَّذِیْ اَنْزَلَ السُّورَةَ

۶- وَ الَّذِیْ اَنْزَلَ السُّورَةَ

فَجَعَلَهُ فُتٰتٰهٖٓ اَحْوٰی

۱- خَیْرًا لِّیَّ سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۲۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۳۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۴۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۵۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۶۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۷۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۸۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۱- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۲- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۳- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۴- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۵- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۶- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۷- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۸- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۹۹- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

۱۰۰- سَلٰمًا مِّنْ اَعْوٰی

اهداف

- ۱- توانایی خواندن سوره ی اَعْلَى و عبارات قرآنی درس
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبای این سوره از طریق استماع نوار
- ۳- توانایی خواندن صحیح کلماتی که دارای پایه ی الف کوچک هستند (موسی)
- ۴- آشنایی با پیام قرآنی درباره ی چنگ زدن به ریسمان الهی
- ۵- آشنایی با معنای برخی از کلمه ها و عبارت های ساده ی قرآنی
- ۶- آشنایی با داستانی درباره ی حضرت محمد (ص) (حرف های آسمانی)

روش تدریس و ارزش‌یابی

این درس در سه جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش‌یابی می‌شود:

جلسه‌ی اول

۱- **پیش‌خوانی آیات درس:** مانند دو درس گذشته با دادن یک فرصت کوتاه، از دانش‌آموزان بخواهید آیات درس را آهسته برای خود بخوانند.

۲- **روخوانی آیات درس:** هر دانش‌آموز یک سطر از آیات درس را با صدای بلند می‌خواند و سایر دانش‌آموزان، با نظارت آموزگار از روی کتاب خط می‌برند.

ممکن است خواندن برخی از کلمات این سوره، مانند: **نُیْسِرُكَ، سَيِّدُكَرُّ، يَنْجَنِبُهَا** برای تعدادی از دانش‌آموزان مشکل باشد. این گونه از کلمات را روی تخته بنویسید و با اشاره به حرکات از دانش‌آموزان بخواهید که آن‌ها را بخش‌بخش بخوانند تا به تدریج توانایی خواندن آن‌ها به صورت معمولی شود و روال را پیدا کنند.

۳- **قرائت همراه با نوار:** قرائت سوره‌ی **أَعْلَى** را از نوار آموزشی بخش کنید، دانش‌آموزان از روی کتاب خط ببرند، بار اول گوش کرده و بار دوم همراه با نوار می‌خوانند به نحوی که صدای آن‌ها از صدای نوار آموزشی پایین‌تر باشد.

۴- **فردخوانی آیات درس:** از دانش‌آموزان قوی‌تر و یا داوطلب بخواهید هر کدام یک سطر را حتی‌الامکان شبیه نوار بخوانند.

۵- **تعریف داستان حرف‌های آسمانی:** داستان حرف‌های آسمانی، درباره‌ی دعوت پنهانی مردم به دین اسلام و علاقه‌ی بسیار ایشان حتی مشرکان و کافران به شنیدن آیات زیبا و آسمانی قرآن کریم است. به نظر می‌رسد اگر این داستان را با شیوه‌ی زیبای قصه‌خوانی برای دانش‌آموزان بخوانید، تأثیر بیش‌تری داشته و برای آن‌ها جذاب‌تر باشد.

جلسه‌ی دوم

در این جلسه، ابتدا نوار قسمت اول سوره‌ی **اعلیٰ** را پخش کنید تا دانش‌آموزان همگام با نوار آموزشی آیات را از روی کتاب خط ببرند و بخوانند. سپس مطالب مربوط به جلسه‌ی دوم این درس را به شرح زیر تدریس کنید:

۱- **پیش‌خوانی آیات درس:** به دانش‌آموزان فرصت کوتاهی بدهید تا درس را آهسته برای خود بخوانند.

۲- **روخوانی آیات درس:** هر دانش‌آموز یک سطر از آیات را بخواند و سایرین از روی کتاب خط ببرند.

دانستنی های آموزگار

مفهوم کلی سوره

در این سوره درباره ی یاد خدا، آفرینش حکیمانه ی موجودات و هدایت آن ها به سوی کمالشان سخن به میان آمده است. از این رو تسبیح چنین پروردگار قادری شایسته و لازم است. هم چنین به تزکیه ی نفس که موجب رستگاری می شود، توجه شده است. مستحب است که این سوره در نمازهای عید فطر و عید قربان خوانده شود و دو آیه ی ۱۴ و ۱۵ این سوره (آیات سطر پنجم و ششم جلسه ی دوم) به پرداخت زکات فطره و گفتن تکبیرهای خاص و به پا داشتن نماز اشاره دارد.

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - با استفاده از ترجمه ی عبارات و آیات درس معنای صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۱- خَلَقَ	☐ آفرینش	☐ آفرید
۲- شَاءَ	☐ خواست	☐ خواهش
۳- حَيَاةٍ	☐ مرگ	☐ زندگی
۴- هَذَا	☐ آن	☐ این

ب - عبارات قرآنی زیر را به کمک معنای لغات داده شده ترجمه کنید.

اِنْ : اِگر سَمَاوَاتِ : آسماَنها اَكْبَرُ : بزرگ تر

۱- خَلَقَ اللهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ جائیه ۲۲

... .. و ... را

۲- اِنْ شَاءَ اللهُ بقره ۷۰

... ..

۳- اَلْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كهف ۴۶

... و پسران (فرزندان)، زیور ... هستند.

۴- رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

پروردگار ما، بده به ما ... خوبی و ... خوبی

وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ بقره ۲۰۱

و نگاهدار ما را از ...

۵- هَذَا اَكْبَرُ انعام ۷۸

... .. است.

آموزش سوره ی تکویر

درس ۴

مطالعه اول

ایات درس را با نشان دادن خط بخوانید.

سوره تکویر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَإِذَا نُفِثَ ثَوْرٌ

وَإِذَا نُجُومٌ كَانَتْ كَوْنٌ

وَإِذَا أُنْحِيطَ الْخَلْقُوتُ

وَإِذَا أُنْحِيطَ شَجَرٌ

وَإِذَا الْجِبَالُ أُرْفِتُ

وَإِذَا الْعِشَابُ عْطِفَتْ

وَإِذَا الْغُيُوثُ حُفِرَتْ

۱- وَإِذَا أُنْحِيطَ شَجَرٌ

۲- وَإِذَا الْغُيُوثُ حُفِرَتْ

۳- وَإِذَا الْكُنُوزُ سُجُتْ

۴- بِمَا نَسَبُ نُجُوتٌ

۵- وَإِذَا أُنْحِيطَ ثَوْرٌ

۶- وَإِذَا السَّمَاءُ كُفِيتْ

۷- وَإِذَا الْجَبَلُ تُجُرَّتْ

۸- وَإِذَا الْجِبَالُ أُرْفِتْ

۹- وَإِذَا الْعِشَابُ عْطِفَتْ

۱۰- وَإِذَا الْغُيُوثُ حُفِرَتْ

اهداف

- ۱- توانایی خواندن سوره ی تکویر و عبارات قرآنی درس
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبای این سوره از طریق استماع نوار
- ۳- توانایی خواندن صحیح کلماتی که دارای حروف ناخوانای قبل از ساکن هستند (ئِ و اِ ی َ)
- ۴- آشنایی با معنای برخی از کلمه ها و عبارت های ساده ی قرآنی
- ۵- آشنایی با پیام قرآنی درباره ی آداب قرآن خواندن

روش تدریس و ارزش یابی

این درس در سه جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش یابی می شود :

جلسه ی اول

- ۱- پیش خوانی آیات درس: به دانش آموزان فرصت کوتاهی بدهید تا درس را آهسته برای خود بخوانند.

۲- **روخوانی آیات درس:** هر دانش‌آموز یک سطر از آیات درس را می‌خواند و سایرین خط می‌برند.
 ۳- **قرائت همراه با نوار:** قرائت سوره‌ی تکویر را از نوار پخش می‌کنید و دانش‌آموزان مانند دستور دروس قبل همراه با نوار می‌خوانند.

۴- **فردخوانی آیات درس:** دانش‌آموزان قوی‌تر یا داوطلب یک سطر از آیات را شبیه نوار بخوانند.

۵- **آموزش قاعده‌ی شماره‌ی دو، حروف ناخوانا قبل از ساکن (اِ و اِیْ):** کلمه‌ی دارالقرآن را روی تخته بنویسید تا دانش‌آموزان آن‌ها را بخوانند. سپس از ایشان بپرسید کدام حرف در این کلمات خوانده نمی‌شود؟ پاسخ می‌دهند «ا»، توجه آن‌ها را به فلش اشاره جلب کنید و چند بار حرکت قبل از «ا» را به حرف بعد از آن با اشاره‌ی دست وصل کنید (رُال)، سپس به آن‌ها بگویید تاکنون این حروف در کتاب، تو خالی نوشته شده و حرکت قبل از آن‌ها به ساکن وصل شده است اما از این به بعد حروف ناخوانای قبل از ساکن، توپُر نوشته می‌شود ولی آن‌ها را نمی‌خوانیم. مانند:

وَالْيَوْمَ الْمَوْعُودِ، تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ، ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ، فِي الْمَهْدِ

این کلمات را بخوانید:

دارالقرآن ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

مربطه که در این کلمات، اِ و اِیْ خوانده نمی‌شود و حرکت قبل از آن به حرف بعد از آن وصل می‌گردد.

در کلمات فوقی نیز حروف «اِ» بدون حرکت قبل از صاق خوانده نمی‌شود. تاکنون این حروف در کتاب، تو خالی نوشته شده و حرکت قبل از آن‌ها به ساکن وصل شده است، مانند:

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

از این به بعد حروف ناخوانای قبل از ساکن، توپُر نوشته می‌شود ولی آن‌ها را نمی‌خوانیم، مانند:

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

جلسه‌ی دوم

نوار قسمت اول سوره‌ی تکویر را پخش کنید تا دانش‌آموزان همراه با نوار، آیات را از روی کتاب خط ببرند و بخوانند.

۲- روخوانی آیات درس: هر دانش‌آموز یک سطر از آیات را بخواند و سایرین از روی کتاب خط ببرند. در خواندن کلمه‌ی «قَوْل» به تلفظ صحیح فتحه قبل از «و» توجه کنید و در صورت نیاز برای دانش‌آموزان توضیح دهید که این کلمه را صحیح بخوانند.

۳- قرائت همراه با نوار: قرائت قسمت دوم سوره‌ی تکویر را از نوار پخش کنید تا دانش‌آموزان از روی کتاب خط ببرند و بار دوم همراه با آن بخوانند.

۴- فردخوانی آیات درس: هر کدام از دانش‌آموزان یک سطر از آیات را حتی الامکان شبیه به نوار می‌خوانند.

۵- آموزش پیام قرآنی: یک یا دو نفر از دانش‌آموزان پیام را همراه با ترجمه‌ی آن بخوانند. با توجه به اهمیت احترام به قرآن و این که خوب است هنگام خواندن قرآن آداب خاصی را رعایت کنیم، پیام قرآنی را در قالب یک کار گروهی، به بحث و گفت‌وگو بگذارید تا دانش‌آموزان نظر خود را در خصوص این پیام مطرح کنند (۵ تا ۷ دقیقه) شما نیز می‌توانید با ذکر مثال‌هایی بحث را به گونه‌ای هدایت کنید تا نتایج زیر حاصل شود:

۱- خوب است پیش از خواندن قرآن «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» و «بسم الله الرحمن الرحیم» بگوییم.

۲- تمیز و پاکیزه باشیم و پیش از خواندن قرآن حتی الامکان وضو بگیریم.

۳- در بین خواندن قرآن، حرف نزنیم و ساکت باشیم، و...

از دانش‌آموزان بخواهید این پیام قرآنی و آداب خواندن قرآن را با خط زیبا بنویسند و برای نصب در کلاس بیاورند.

۶- کار در کلاس: از دانش‌آموزان بخواهید ابتدا به صورت انفرادی سپس با مشورت اعضای گروه خود و با استفاده از معنای کلمات، آیات و عبارات قرآنی این بخش را ابتدا ترجمه کنند و سپس برای کلاس بخوانند تا در

صورت نیاز تصحیح شود.

تکرار در کلاسها

تمرین ۱ - با استفاده از معانی کلمات زیر، عبارات قرآنی را معنا کنید.

قُلْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ	قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ	قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

۴۳

۱- فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

پس پناه ببر به خدا از شیطان رانده شده.

۲- قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

بگو پناه می برم به پروردگار مردم.

۳- قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

بگو پناه می برم به پروردگار سپیده دم.

در پایان جلسه دوم انجام تکالیف «اُنس با قرآن در

خانه» را به دانش آموزان یادآوری کنید.

اُنس با قرآن در خانه

جلسه سوم

تمرین اول - مسوره‌ی تکویر را برای اعضای خانواده خود بخوانید. خوب است آیات درس را با نور تمرین کرده و تسمیه آن، قرائت کنید.

تمرین دوم - احکامات را با نقش مشخص کنید. سپس عبارات قرآنی را بخوانید.

و فَاتُوا الْخَيْتَةَ يُلْمَهُ
حَدِّ الْعُلَمَاءِ وَأَنْزِ بِالْمَرْبِ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
فَالْمَشْرَبَاتُ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ
وَالنُّجُومِ الْمُنَوَّرَةِ
أَنْزِلُوا الْجَنَانَ
وَأَنَا الْكَوَامِلُ الْتَلْوَةِ

۴۴

جلسه سوم

«اُنس با قرآن در خانه»

پس از بازبینی تکالیف و تشویق دانش آموزان منظم به

شیوه‌ی مناسب، پرسش و ارزش‌یابی از درس را مانند درس

قبل انجام دهید.

یادآوری می شود خوب است عبارات قرآنی تمرین دوم

را پیش از شروع این جلسه روی تخته بنویسید و هنگام پرسش

از دانش آموزان بخواهید اتصالات هر سطر را انجام داده و

آن را بخوانند. سایر دانش آموزان نیز می توانند تکلیف خود

را در صورت نیاز تصحیح کنند.

معنای عبارات تمرین دوم :

- ۱- و گفتند ستایش برای خداست. زمر، ۷۴
- ۲- عذرشان را بپذیر و به نیکی دعوت نما. اعراف، ۱۹۹
- ۳- قطعاً تو عزتمند و حکیمی. بقره، ۱۲۹
- ۴- پس پیروز کن ما را برگروه کافران. بقره، ۲۸۶
- ۵- و سوگند به آن روز موعود. بروج، ۲
- ۶- به آن‌ها کتاب (آسمانی) داده شده بود. بقره، ۱۰۱
- ۷- و آن زمان که ستارگان پراکنده شوند و فرو ریزند. انفطار، ۲

دانستنی های آموزگار

مفهوم کلی سوره

سوره ی تکویر در ابتدا به بیان نشانه ها و مقدمات برپایی قیامت، مانند: ایجاد تحولات خاصی در خورشید، تیره شدن ستارگان، حرکت کوه ها و ... می پردازد و هشدار می دهد در چنین روزی است که بهشت و دوزخ برای پذیرایی از اهل خود آماده می شوند و هر انسانی بهتر می داند که با خود چه دستاوردی آورده است. آن گاه با سوگند و تأکید فراوان بیان می کند که این قرآن توسط فرشته وحی از سوی خدای بزرگ بر پیامبر اکرم (ص) نازل شده است. این قرآن سخن شیطان نیست بلکه برای هر کس که به دنبال هدایت است، پند و موعظه ای ارزشمند می باشد.

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - با استفاده از ترجمه ی عبارات و آیات درس، معنای صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۱- شَمْسٌ	☐	خورشید	☐	ماه
۲- نُجُومٌ	☐	ماه	☐	ستارگان
۳- رَجِيمٌ	☐	مهربان	☐	رانده شده
۴- ذِكْرٌ	☐	پند و تذکر، یاد	☐	یاد کرد، پند داد
۵- لٍ	☐	برای	☐	قطعاً
۶- عَالَمِينَ	☐	جهان	☐	جهانیان

ب - عبارات قرآنی زیر را به کمک معنای لغات داده شده، ترجمه کنید.

قَمَرٌ : ماه حَمْدٌ : سپاس و ستایش مِّنْ : از بِ : به

حج ۱۸

۱- وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ

و ... و ... و ... و درختان

نحل ۹۸

۲- فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ^۱ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

پس هرگاه خواندی (خواستی بخوانی) ... را پس پناه ببر

عنکبوت ۴۵

۳- وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

و قطعاً است.

فاتحه ۲

۴- الْحَمْدُ لِلَّهِ^۲ رَبِّ الْعَالَمِينَ

... .. است.

۱- بِاللَّهِ = بِ + اللَّهُ

۲- لِلَّهِ = لِ + اللَّهُ

آموزش سوره ی طارق

درس ۵

جلسه اول

ایات درس را با نشان دادن خط بخوانید.

سوره طارق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱. وَالسَّمَاءِ الطَّارِقِ
 ۲. وَمَا أَتْرَقَ الظُّلُومُ
 ۳. إِذْ أَجْمَعُ النُّجُومُ
 ۴. إِذْ نَلَّ نَفْسٌ لَهَا مَظْلَمَاتُ حَقِيطٌ
 ۵. فَلَتَلَطَّمَ بِاللَّسَانِ مِمَّ حَلِيطٌ

۱. خَلْقٌ مِّنْ صَمَدٍ بَارِئٍ
 ۲. يَخْرُجُ مِنَ بَيْنِ يَدَيْهِ السُّلُوبُ
 ۳. أَلَمْ نَعْلَمْ زَيْجَعَهُ لَبِاطٌ
 ۴. يَوْمَ تَشْتَدُّ السَّرَابُ
 ۵. فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِيَةٍ
 ۶. وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ
 ۷. وَاللَّيْلِ ذَاتِ الْوَسْجِ

اهداف

- ۱- توانایی خواندن سوره ی طارق و عبارات قرآنی درس
- ۲- تقویت علاقه به خواندن زیبای این سوره از طریق استماع نوار
- ۳- توانایی خواندن صحیح کلماتی که دارای حروف ناخوانای قبل از تشدید هستند (كُ و ا ل ی ت)
- ۴- آشنایی با معنای برخی از کلمه ها و عبارت های ساده ی قرآنی
- ۵- آشنایی با پیام قرآنی درباره ی این که خداوند به کار خوب، ده برابر پاداش می دهد.

روش تدریس و ارزش یابی

این درس در سه جلسه به شرح زیر تدریس و ارزش یابی می شود :

جلسه ی اول

۱- پیش خوانی آیات درس: با دادن یک فرصت کوتاه، دانش آموزان آیات درس را، در نزد خود آهسته

بخوانند.

۲- **روخوانی آیات درس:** هر دانش آموز یک سطر از آیات درس را بخواند و سایرین خط ببرند.
 ۳- **قرائت همراه با نوار:** قرائت سوره ی طارق را از نوار پخش می کنید و دانش آموزان مانند دستور دروس قبل همراه با نوار می خوانند.

۴- **فردخوانی آیات درس:** دانش آموزان قوی تر و داوطلب، یک سطر از آیات را شبیه نوار بخوانند.

جلسه ی دوم

۱- قبل از آموزش قاعده مانند سایر دروس، قرائت آیات درس از نوار پخش می شود و دانش آموزان ضمن شنیدن نوار از روی کتاب خود خط می برند و همراه نوار آیات را آهسته می خوانند.

۲- آموزش قاعده ی شماره ی ۳ (حروف ناخوانا قبل از تشدید)

ابتدا کلمات «عَلَىٰ بْنِ مُوسَى الرَّضَا»، «عَلَيْهِ السَّلَام» و «سَيِّدُ الشُّهَدَاء» را روی تخته بنویسید. آن گاه از دانش‌آموزان بخواهید این کلمات را بخوانند. سپس از آن‌ها بپرسید در هر کلمه، کدام حروف خوانده نمی‌شود؟ پاسخ می‌دهند «ی، ا، ل» در کلمه‌ی اوّل و «ال» در کلمه‌ی دوم و...

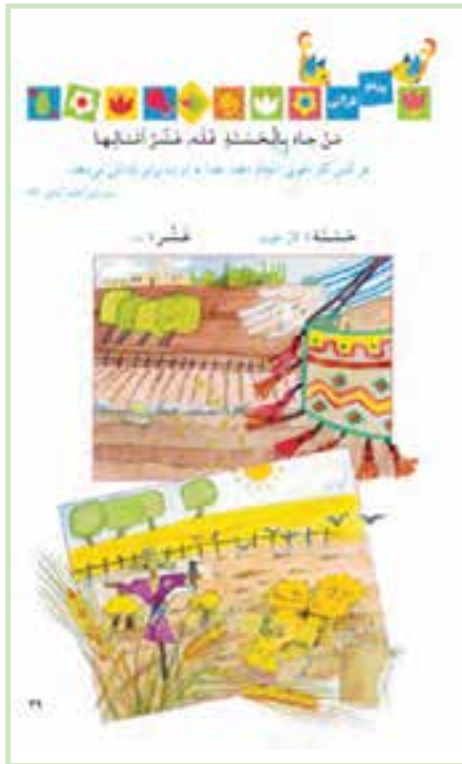
توجه آن‌ها را به فلش اتصال جلب کنید و چند بار حرکت قبل از حروف ناخوانا را، با حرکت دست به تشدید وصل کنید و بگویید تاکنون این حروف در کتاب تو خالی نوشته شده است. ولی از این به بعد، حروف ناخوانای قبل از تشدید توپُر نوشته می‌شود ولی آن‌ها را نمی‌خوانیم؛ مانند:

إِذَا الشَّمْسُ تَبَلَّى السَّرائِرُ، فِي الدُّنْيَا، كَفَرُوا السُّفْلَى.

اینک از دانش‌آموزان بخواهید کلمات پایانی این قاعده را بخوانند و نیز خوب است از ایشان بخواهید این گونه ترکیب‌ها را از آیات درس پیدا کنند و بخوانند.

۳- آموزش پیام قرآنی: یکی دو نفر از دانش‌آموزان، پیام را همراه با ترجمه‌ی آن بخوانند. سپس درباره‌ی تصاویر و مفهوم پیام بحث و گفت‌وگو کنند و نظرات خود را بگویند. انتظار می‌رود نتایج زیر از بحث و گفت‌وگو در کلاس حاصل شود:

- ۱- هر کار خوبی که انجام دهیم، خدا به ما پاداش می‌دهد.
- ۲- خداوند به کارهای خوب ما، ده برابر پاداش می‌دهد.

۴- کار در کلاس: از دانش‌آموزان بخواهید در تمرین اول، اتصالات را با فلش مشخص کرده و ترکیب‌ها را بخوانند. سپس تمرین دوم را مانند درس قبل به صورت گروهی انجام دهند و در کلاس بخوانند. معنی عبارات این تمرین به شرح زیر است.

- ۱- رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً : پروردگارا به ما ببخش در دنیا خیر و خوبی
 - ۲- وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً : و در آخرت خیر و خوبی
 - ۳- وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ : و ما را حفظ کن از عذاب آتش.
- در پایان این جلسه انجام تکالیف «انس با قرآن در خانه» را به دانش‌آموزان یادآوری کنید.

جلسه سوم «انس با قرآن در خانه»

تکلیف دانش‌آموزان را بازبینی و بررسی کنید و آن‌گاه تمرین‌ها را مانند جلسات قبل از دانش‌آموزان پرسش کنید، به آن‌ها نمره دهید و در صورت نیاز تصحیح کنید.

معنای عبارات تمرین دوم :

- ۱- خداوند ولی و سرپرست کسانی است که ایمان آورده‌اند. بقره، ۲۵۷
- ۲- و قطعاً ما قرآن را برای تذکر آسان ساختیم. قمر، ۱۷
- ۳- نیست پیروزی جز از طرف خدا. انفال، ۱۰
- ۴- و او کسی است که شب و روز و خورشید و ماه را آفرید. انبیاء، ۳۳
- ۵- ای کسانی که ایمان آورده‌اید، صبر پیشه کنید... آل عمران، ۲۰۰
- ۶- و از بین می‌برند با نیکی، بدی را. رعد، ۲۲

دانستنی های آموزگار

مفهوم کلی سوره

«طارق» به معنای کوبنده است و راه را از آن جهت طریق می گویند که زیر پا کوبیده می شود. خداوند در این سوره با چند سوگند در صدد بیان این موضوع است که انسان به حال خود رها نشده است؛ بلکه برای او نگهبان هایی گماشته شده است. این سوره سیر آفرینش انسان را یادآوری می کند و این که خداوند قادر است وی را در روز قیامت دوباره زنده کند؛ روزی که باطن انسان برملا می شود. هم چنین در این سوره کفار که با قرآن و دین حق خدا دشمنی می ورزیدند، تهدید شده اند.

گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

الف - با استفاده از ترجمه ی عبارات و آیات درس، معنای صحیح کلمات را انتخاب کنید.

۱- نَجْمٌ	☐ ستاره	☐ ماه
۲- ماءٌ	☐ خاک	☐ آب
۳- یَوْمٌ	☐ روز	☐ شب

ب - عبارات قرآنی زیر را به کمک معنای لغات داده شده ترجمه کنید.

الَّذِي: کسی که، که هُمْ: آن ها، - شان أَنْزَلَ: نازل کرد، فرو فرستاد

نحل ۱۶	۱- وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ
و با هدایت می شوند.
الرحمن ۳	۲- خَلَقَ الْإِنْسَانَ
... .. را.
نحل ۱۰	۳- هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
... است را.
آل عمران ۱۱۴	۴- يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
ایمان دارند و ... پایانی (قیامت)